

8 . Capidava | Comuna: Topalu | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2010

Anul: 2010

Cod RAN: 63063.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu, Perioada modernă

Epoci: Epoca bronzului, Hallstatt, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie, Epoca medievală timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu, Perioada modernă

Tipuri sit: locuire, descoperire funerară, descoperire izolată, exploatare/carieră, tip neprecizat, fără vestigii arheologice, locuire militară, structură de cult/religioasă, amenajare/construcție, obiect izolat, carieră

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Irina Adriana Achim, Theodor Bărbulescu, Corneliu Beldiman, Zaharia Covacef, Cătălin

Dobrinescu, Daniel Lucian Ene, Ana-Maria Floca, Simona Maria Herlea, Clara Ionescu, Florentin Munteanu,

Ioan Carol Opreș, Mihaela Pașca, Cătălin Pascu, Zeno-Karl Pinter, Tiberiu Potârniche, Alexandru-Mircea

Rațiu, Anișoara Sion, Vicențiu Speriatu, Călin Dan Ștefan, Maria Magdalena Ștefan, Gabriel Stoian, Claudia Urduzia

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Institutul Național al Patrimoniului, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu

Raport

Suprafața cercetată: Incinta mediobizantină de pe curtile C-D (c.J57) și cele două structuri de locuire cu zidărie de piatră și pământ adosate incintei romano-bizantine din c.J55-56.

În c.J57 s-a urmărit verificarea informațiilor adunate în campania din 2009 în sondașul efectuat lângă zidul de incintă medieval, fiind urmărite în special stratigrafia și tehnica de construcție a zidului medieval.

În c.J56 s-a continuat cercetarea pentru identificarea laturii de NV și al laturii de SV ale clădirii descoperite în acest carou în campania de săpături arheologice din anul 2009. Pentru a delimita locuința din c.J56, a fost degajată o suprafață mai mare ce atinge și c.J55.

Zidul medieval se păstrează în elevație pe înălțimi de până la 0,80 m între turnurile nr. 3 și 4. Între turnurile 1 și 3, zidul medieval a fost înlăturat în campaniile din ultimii zeci de ani pentru că se păstra foarte prost și pentru că se urmărea și cercetarea incintei romano-bizantine³. La limita dintre c.J56 și J57 anul 2009, a fost observat în campania precedentă un grup de 4 pietre așezate în linie așezate cu 0.5 m spre interior față de paramentul exterior romano-bizantin iar spre S paramentul incintei medievale fiind căzut pe o lungime de 1,5 m. Zidul de incintă a mai fost observat în acest sector, în aceeași campanie din anul 2009, într-un sondaș efectuat în c.J57.

c.J57 în mare parte este necercetat, dar sfertul de SV al caroului a fost afectat de cercetările asupra unui bordei, în campaniile mai vechi.

c.J56 a fost afectat de cercetările asupra unui bordei, în campaniile mai vechi, înspre sfertul SV și totodată cercetat în anul 2009 până la nivelul de călcare din interiorul locuinței aflate în acest carou.

Menționăm că înainte de excavația realizată în campania 2010, suprafața c.J55 era denivelată din mai multe motive. Zidul de incintă romano-bizantin, ca și în c.J56, a fost curățat de orice nivel arheologic ce îl

suprapunea în urmă cu câteva decenii. Înspre SV suprafața a fost cercetată la fel, în urmă cu mai mulți ani, în vederea cercetării bordeiului care suprapune și o parte din locuința din c.J56. Cel mai înalt punct se afla la +0,74, unde nu a fost până acum afectat de cercetări sau de alte intervenții, iar zidul de incintă romano-bizantin se păstrează la înălțimea cuprinsă între +0 și +0,4 m.

Tehnica de săpătură a fost cea manuală în casete stratigrafice. În c.J57, unde a fost realizat un sondaj în campania din 2009, profilele au fost îndreptate și curățate în vederea interpretării profilelor și observării relației dintre depunerea straturilor din interiorul cetății și zidul de incintă medieval.

Au fost realizate fotografii înainte de efectuarea săpăturilor și s-a încercat trasarea unui carou de aproximativ 4 x 4 m, perpendicular pe zidul de incintă romano-bizantin, care să încadreze limita dintre c.J56 și J55, în vederea surprinderii limitei de NV a locuinței din c.J 56. Pe parcurs, suprafața inițială a caroului a fost mărită devenind o secțiune, prin lungirea în interiorul cetății a laturilor de SE și NV ale caroului, cu aproape 2 m, până la limita locuințelor descoperite în J55 și J56. Am căutat să surprindem, prin mai multe profile, depunerile aferente straturilor arheologice și relația lor cu zidul de incintă medieval și cu cel de incintă romano-bizantin.

În campania 2010 zidul medieval a putut fi curățat de pământ și vegetație și observat pe o lungime de câțiva metri și pe latura exterioară, în dreptul laturii de E al turnului 3, deasupra zidului romano-bizantin, în continuarea primei asize observate anul trecut, adică spre S. Zidul medieval se păstrează pe o înălțime de 3 rânduri de piatră. Pietrele sunt de dimensiuni mici, alese cu grijă din monumentele antice sau dărâmături ale vechilor clădiri, curățate de mortar, în cea mai mare parte având forma pătrată sau dreptunghiulară. Zidul nu a fost construit în nici una din tehnicile clasice de zidărie, dar se observă grija de a avea rânduri de aproape aceeași grosime și cât mai drepte, pietrele din rândul superior fiind așezate în așa fel încât să suprapună rostul dintre pietrele din rândul inferior, iar pe alocuri au fost introduse pietre mai mici ca niște icuri. Paramentul exterior al incintei medievale, pe lungimea tronsonului cercetat în 2010, era clar delimitat de emplectonul incintei medievale romano-bizantine, primul rând de pietre fiind așezate pe un strat de pământ galben-cenușiu informație observată în 2009 pe lungimea cercetată în acel moment. Liantul folosit este același pământ gălbui-cenușiu cu pigmenți foarte puțini de mortar și alte incluziuni folosit pe toată lungimea incintei medievale.

În c.J56 s-a continuat cercetarea pentru identificarea laturii de NV și al laturii de SV ale clădirii descoperite în acest carou în campania de săpături arheologice din anul 2009. Locuința a fost distrusă în urma unui incendiu puternic, dărâmătura fiind caracterizată de culoarea cărămizie dată de pereții din chirpici arși căzuți, unii păstrându-se în bucăți alții descompuși într-un praf cărămiziu. Bârnelor din lemn utilizate la construirea acoperișului au ars complet fiind carbonizate foarte puternic ne mai păstrându-se decât cenușa rezultată în urma incendiului. A fost descoperit și material tegular distrus în urma prăbușirii acoperișului. Laturile clădirii au fost identificate pe tot traseul lor, în sfertul SV laturile de SV și NV fiind distruse în colțul de NV de un bordei, dar nu în întregime, păstrându-se măcar primul rând de pietre. Latura de SE are 5,75 m pe exterior și 5,15 m pe interior (diferența e dată de colțul interior), la fel are și latura de NV. Latura de SV are 4,70 m pe exterior și 4 m pe interior. La fel are și tronsonul de zid de incintă romano-bizantin folosit ca a patra latură, latura de NE. Lățimea celor trei laturi ale locuinței are aproximativ două picioare romane, între 60 și 70 de cm, grosimea variind în funcție de pietrele utilizate în construcție. Pietrele sunt reutilizate și de dimensiuni mici și au fost legate cu pământ. Pereții clădirii sunt construiți din rânduri de pietre suprapuse de rânduri de blocuri de chirpici, de fapt un fel de picior de piatră legat de pământ peste care se ridică suprastructura din chirpic pentru a feri de peretele de umezeală. Până la ce înălțime se ridică peretele din piatră nu știm exact, dar latura de NV se păstrează pe o înălțime maximă de 0.80 m. Lângă latura de NV se păstrează urmele unui pavaj de cărămidă suprapus în colțul nordic al locuinței de o peliculă de mortar și pietre căzute cel mai probabil din incinta romano-bizantină folosită ca a patra latură. Pe de altă parte, pavajul pare să fi fost spart de o groapă înainte de momentul incendierii locuinței deoarece dărâmătura rezultată în urma incendierii suprapune toată podeaua locuinței. Dacă ar fi fost spart de vreun bordei atunci ar fi trebuit ca în acea suprafață dărâmătura să fi fost degajată și umplută cu material medieval ceea ce nu este cazul.

Pentru a delimita locuința din c.J56 a fost degajată o suprafață mai mare ce atinge și c.J55. Încercând să

delimităm latura de NV a locuinței din c.J56 a fost delimitată totodată și latura de SE a locuinței ce a fost delimitată în c.J55. Aceste două laturi menționate sunt adosate, în stadiul actual greu de zis care latură a fost adosată celeilalte, mai ales că folosesc aceeași tehnică de zidărie, același tip de material (piatră reutilizată și legată cu pământ) dar și datorită faptului că ambele laturi au fost afectate de bordeiul nr. 105. A fost identificat traseul laturii de SV pe o lungime de 1,60 m, latura fiind distrusă de bordei pe acest tronson. Latura de NE este de fapt zidul de incintă romano-bizantin utilizat ca a patra latură a locuinței, la fel cum se observă în c.J 56 dar și la toate locuințele de la V de basilică, cele de pe linia 51 a caroiului, unde se observă că au fost construite folosind ca a patra latură zidul de incintă romano-bizantin dar că au și fost toate distruse în același moment prin incendiere. Locuința din c.J55 a fost distrusă în același moment ca și cea din c.J56. Dărâmătura este similară, chirpic ars, descompus, fragmente de sticlă, cuie și scoabe oxidate. La -0.22-0.24 m au fost descoperite un număr de zece fragmente de bârne ale acoperișului, arse puternic, dar cât să poată fi recoltate unele din ele. În momentul prelevării probelor bârnele se fragmentau în bucăți de mici dimensiuni îngreunând recoltarea lor. Au fost observate și două dale de pavaj, dar doar atât, podeaua păstrată fiind din pământ galben și aflându-se la un nivel mult mai jos față de locuința din c.J55, la aproximativ -0,80 m. Latura de SE are o lungime de 5,63 pe exterior și 5 m pe interior.

Zidul de incintă romano-bizantin, folosit ca a patra latură, a fost observat pe o lungime de 1,60 m și o adâncime de 0,80 m. Paramentul interior este realizat din piatră tăiată, de mici dimensiuni și legată cu mortar de o calitate foarte bună, păstrându-se foarte bine.

Informațiile obținute în urma cercetării din campania 2010 sunt importante în privința a două aspecte.

În primul rând au fost completate și verificate informațiile referitoare asupra zidului medieval de incintă (tehnică de construcție, materiale de construcție). Aceste informații au fost corelate cu informațiile oferite de rapoartele publicate în revista Dacia (seria veche) și în monografia Capidava, cu informațiile obținute în campania 2009, dar și cu informațiile obținute în sectorul sudic extra muran.

Al doilea aspect important îl reprezintă informațiile obținute despre ultimului nivel de locuire al cetății romano-bizantine din sectorul I. Informațiile obținute în urma cercetării locuințelor de lângă curtea de NV, dintre basilică și turnul nr. 1 sunt completate de informațiile obținute în urma cercetării locuințelor de lângă curtea dintre basilică – turnul nr. 2 și turnul nr. 3. Una din concluzii este că incinta, cel mai târziu în sec. VI, pe tronsonul cortinelor menționate, este folosită ca al patrulea zid al locuințelor. Pe de altă parte, locuințele sunt contemporane, au inventar ceramic contemporan și sunt distruse undeva spre sfârșitul sec. al VI-lea sau începutul sec. al VII-lea în urma unui incendiu foarte puternic. Aceste locuințe, prin starea lor de conservare, prin materialul arheologic descoperit, prin materialul de construcție utilizat, tehnică de construcție etc., dau o imagine bogată asupra sec. al VI-lea în privința habitatului, tramei stradale, urbanismului, vieții economice etc.

Datele oferite în urma cercetării c.J55 și J56 pot fi corelate cu informațiile din c.O51, P51, Q51 etc., cu datele oferite de relația lor cu biserica și zidul de incintă romano-bizantin și publicat un studiu referitor asupra cartierului de locuințe, eventual și ateliere, din imediata apropiere a basilicii. De asemenea, ar mai fi nevoie de încă două-trei campanii arheologice pentru completarea informațiilor obținute până în acest moment.

Materialul arheologic ce ar putea ajuta în stabilirea cronologiei absolute construcției incintei medievale lipsește. În c.J56, materialul arheologic descoperit este puțin în comparație cu cel din anul 2009, fiind descoperite, în completarea vaselor descoperite anterior, fragmente ceramice, destul de puține, și două opaițe întregi plus două monede, una de pe mortarul ce suprapune pavajul de cărămidă având 0,7 cm diametru și 0.2 cm grosime iar cea de a doua monedă fiind descoperită pe dărâmătura de chirpic de deasupra laturii de NV, la +0,30 m, având un diametru mare de 1,9 cm și un diametru mic de 1,5 cm cu o grosime de 0,3 cm. Ambele monede sunt puternic oxidate.

În locuința din c.J55 materialul arheologic este caracterizat de amfore fragmentate dar întregibile, în număr de 5 sau 6 plus un număr de 3 capace de amforă care se și potriveau cu gurile de amfore descoperite.

Au fost realizate o serie de mai multe fotografii digitale. De asemenea, au fost realizate desene tehnice, la scara de 1:20, ale celor patru profile din sondajul efectuat în campania 2009 în c.J57. În c.J55 a fost

realizat un desen tehnic al grundului și un desen tehnic al profilului de NV. [Ioan C. Opreș, Daniel Ene]

Informații suplimentare online

[Raportul 4511 din cronică.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
